

Oriëntatie

Ik wou dat ik een vriendje had

[Kinderkoorlied 37 'Ik wou ...'](#)

Ik wou dat ik een hondje had,
een hondje lief en zacht.
Zo eentje met een natte snuit
en met een zachte vacht.

Dan speelde ik de hele dag,
de hele dag maar door.
Dat zou mij nooit vervelen, nee,
want mijn hond ging altijd voor.

Ik wou dat ik een vriendje had,
een vriend om mee te spelen.
Een vriendje dat er altijd is,
om alles mee te delen.

Dan speelde ik de hele dag,
de hele dag maar door.
Dat zou mij nooit vervelen, nee,
want mijn vriend ging altijd voor.

Ik wou dat ik een vriendje was,
bij wie je graag wilt zijn.
Een echte vriend door dik en dun.
Dat lijkt mij toch zo fijn.

Dan ben ik er de hele dag,
in warmte en in kou.
Dan doen we alles samen, ja!
Dan ben ik er steeds voor jou.

Gesprek over de inhoud:

- Hoe wordt iemand je vriend?
- Wat doe je met een vriend?
- Hoe ga je om met een vriend?
- Zijn er meer manieren om vrienden te zijn?

Oriëntatie

Vriendschap ...?!

Schrijf op een post-it papiertje wat volgens jou daarbij een rol speelt.

Op elk papiertje één aspect. Maak daarna op een flip-over een totaaloverzicht.

Zoek overeenkomsten en verschillen en bevraag elkaar daarover.

De te stellen vragen zijn afhankelijk van de uitkomst. Vraag vooral naar het waarom achter de genoteerde aspecten, zonder het geven van een oordeel.

Probeer zo mogelijk de dialoog te inspireren met vragen als:

- Hoe denk jij daarover?
- Welke ervaring heb jij daarmee?
- Waarom zou die overeenkomst/dat verschil er zijn?

Oriëntatie

Wat is jouw beeld van vriendschap?

Kies of ontwerp een symbool, dat naar jouw mening het begrip vriendschap goed verbeeldt. Het maakt niet uit wat! Het kan in de vorm van:

- Tekenen
- Plaatjes uit een tijdschrift knippen
- Buttons maken

Hang ze op in de zaal.

Kijk er met elkaar naar en vertel waarom je dit een goed symbool vindt.

Door stappen te verbinden kun je ook aftasten of het beeld zich verrijkt (leren).

Oriëntatie

45 min

Recept voor vriendschap

Als je een taart wil bakken, heb je een lijstje nodig met de benodigde ingrediënten en hun hoeveelheid.

Stel je nu voor dat je vriendschap wil sluiten.

- Wat heb je daar dan voor nodig?

Maak je eigen recept. Laat je inspireren door het bijgevoegde voorbeeld van een Engels recept met bijbehorende vertaling.

Ingrediënten

- ½ liter vertrouwen
- een scheutje zorg
- 2 kopjes begrip
- 2 eetlepels gedeelde geheimen
- 1 kop wederzijdse genegenheid
- 1 handjevol respect
- 2 pond gemeenschappelijk belang
- 3 eetlepels echt luisteren
- 1 tas met plezier

- Hoe ziet je taart er dan uit?

Maak een tekening of schilderij.

Oriëntatie

Vriendschap in beeld

Maak een collage of schilderij van uitingen van vriendschap in beeld, in muziek en in spreekwoorden/gezegden. Geef er een verklaring bij waarom de desbetreffende uiting aanspreekt.

Voorbeelden van spreekwoorden en gezegden over 'vriendschap':

- Vrienden zijn die zeldzame mensen die vragen hoe het met je gaat en dan wachten op je antwoord
- Een vriend(in) is iemand die alles van je weet en toch van je houdt
- Vriendschap is een plant die vaak water nodig heeft
- Vriendschap is als een tuin: hoe meer je erin stopt, des te weelderiger ze gaat bloeien
- Een vriendschap zonder slechte tijden is geen echte vriendschap
- Goede grappen mogen geen vrienden kosten
- Afstand houdt vriendschap in stand
- Een vriend is iemand, tegenover wie men zichzelf durft te zijn
- Een vriend is degene die jou niet uitlacht, maar die om jou kan lachen
- Een mens zonder vrienden leeft slechts half
- Laat geen gras groeien op de weg der vriendschap
- Allemansvriend is niemandsvriend
- Uw vriend heeft een vriend en die vriend heeft weer een vriend; zwijg dus
- Een vriend is iemand die achter je rug om aardige dingen over je zegt
- Vrienden zijn familieleden zonder bloedverwantschap
- Wie meer dan vijf vrienden heeft, heeft er geen
- Je echte vrienden kun je op de vingers van één hand tellen
- Echte vrienden vergeven jou
- Echte vrienden waarderen jou om wie je bent
- Echte vrienden geven jou feedback, maar laten jou daarbij wel in je waarde
- Echte vrienden gunnen jou al het geluk van de wereld

Concreet
ervaren**Visitekaartje zonder naam**

Maak je eigen visitekaartje, maar zet je naam er niet op.

- Teken een symbool, dat iets over jou zegt
- Je hobby's
- Een positieve karaktereigenschap
- Waar je geboren bent
- Wat je graag wil leren
- Wat voor jou belangrijk is
- Je fijnste vakantiebestemming
- Je lievelingsboek/film
- Je lievelingsvak
- Of ...

Zorg ervoor dat de kaartjes niet door anderen worden gezien om het volgende spel te kunnen spelen!

Leg de visitekaartjes 'blind' op tafel. Pak een willekeurig kaartje en zorg ervoor dat je niet je eigen kaartje hebt. Probeer te raden van wie het kaartje is.

Concreet
ervaren**Bingospel**

Maak spelenderwijs kennis met elkaar door middel van een bingospel.

Eenieder heeft een bingokaart (zie bijgaand voorbeeld). Ga de kring rond, loop gezellig door elkaar en zoek personen die een bepaalde eigenschap hebben van de bingokaart. Heb je iemand gevonden, noteer dan diens naam in het vakje van de eigenschap. Als je horizontaal, verticaal of diagonaal vijf namen op een rijtje hebt, dan roep je bingo. Ga daarna verder voor de volgende bingo op dezelfde kaart.

Ga in gesprek aan de hand van de volgende vragen:

- Moet je veel van elkaar weten om vrienden te kunnen zijn?
- Ben je makkelijker vrienden met iemand die op je lijkt, of die van je verschilt?
Leg eens uit.

Heeft een huisdier	Speelt een muziek-instrument	Houdt van uitslapen	Doet aan sport	Spreekt drie talen
Heeft broers en zussen	Heeft in een ander land gewoond	Leest graag boeken	Kijkt graag films	Kan goed tekenen
Kan een leuke band plakken	Is goed in rekenen/wiskunde	Gebruikt vaak de tram of bus	Staat graag vroeg op	Is/was bij de padvinderij
Kan goed koken	Kan goed inline skaten	Heeft een speciale hobby	Is ooit in een ver land geweest	Kan goed zwemmen
Danst graag	Is de jongste thuis	Kan skateboarden	Heeft een tuin	Heeft judo of karate gedaan

Concreet
ervaren**Ik ben goed in ... Ik ben niet goed in ...****Ik ben goed in ...**

Maak een lijstje van wat je goed kan of zou willen kunnen. Denk aan concrete vaardigheden, maar ook aan persoonlijke eigenschappen.

Ik ben niet goed in ...

Doe hetzelfde, maar dan van waar je niet goed in bent of van wat je zou willen afleren.

Maak op een flip-over een totaaloverzicht van de uitkomsten. Zoek de overeenkomsten en de verschillen en vraag elkaar zo nodig te verduidelijken over het hoe en waarom.

Het is van het grootste belang dat we elkaar de ruimte geven te noemen wat we echt willen. Dat we dichtbij onszelf blijven. Enerzijds oefenen we dan hoe we onszelf kunnen presenteren. Anderzijds kunnen we ervaren hoe de ander daarop reageert.

Waarnemen
en overdenken

Is er een kopietje van mij?

Heb je je weleens afgevraagd of er iemand op de wereld is, precies zoals jij?
Met andere woorden: 'Zou er een kopietje van jou bestaan?' Er zijn 7.000.000.000 mensen op de wereld, dus is het geen gek idee als er twee gelijke mensen zouden zijn.

Bedenk twee dingen die echt bij jou passen; die je maken tot wie jij bent.

- Een voor binnen (je gedachten, je gevoelens, wat je vindt)
- Een voor buiten (je kleding, je haar, je gedrag)

Ben je die twee dingen weleens precies zo in een ander tegengekomen?

- Zou je je kopietje weleens willen ontmoeten?
- Hoe zou je dan reageren?
- Hoe zou je vriend(in) van je kopietje kunnen zijn?

Waarnemen
en overdenken

Spiegelspel

Ga in tweetallen tegenover elkaar staan en stel je voor dat je in een spiegel kijkt. Bedenk een activiteit (bv. tanden poetsen, je wassen, touwtje springen of iets anders). De een voert het uit en een ander probeert het na te doen. Wissel daarna van rol.

Ontdek dat eenieder een unieke persoon is.

Hoe goed je ook je best doet in dit spel, het is heel lastig om elkaar exact na te doen.

In vriendschappen is het belangrijk met verschillen te kunnen omgaan.

Meer nog: door die verschillen kan een vriendschap sterker worden.

Je vult elkaar namelijk aan, zodat één plus één drie is.

Waarnemen
en overdenken

Missen

Luister naar het verhaal. 'Missen', over de mier en de eekhoorn van Toon Tellegen.
Zie bijlage.

Soms moet je weer herinnerd worden aan wat het betekent om 'n vriend of vrienden te hebben. Als je niet oppast, is het zomaar 'gewoon'.

- Hoe is het als je vrienden er niet zijn?
- Hoe indringend is het gevoel om vrienden te missen?
- Hebben jullie vriendschappen die 'aan' en 'uit' gaan? Hoe komt dat? Zou je dat kunnen of willen veranderen?
- Wat doe je, als je een vriend erg mist?

Missen?!

Op een ochtend klopte de mier al vroeg op de deur van de eekhoorn.

‘Gezellig’, zei de eekhoorn.

‘Maar daar kom ik niet voor’, zei de mier.

‘Maar je hebt toch wel zin in wat stroop?’

‘Nou ja ... een klein beetje dan.’

Met zijn mond vol stroop vertelde de mier, waarvoor hij gekomen was.

‘We moesten elkaar een tijdje niet zien’, zei hij.

‘Waarom niet?’, vroeg de eekhoorn verbaasd.

Hij vond het juist heel gezellig, als de mier zomaar langskwam.

Hij had zijn mond vol pap en keek de mier met grote ogen aan.

‘Om erachter te komen of we elkaar zullen missen’, zei de mier.

‘Missen?’

‘Missen. Je weet toch wel wat dat is?’

‘Nee’, zei de eekhoorn.

‘Missen is iets wat je voelt als iets er niet is.’

‘Wat voel je dan?’

‘Ja, daar gaat het nou om.’

‘Dan zullen we elkaar dus missen’, zei de eekhoorn verdrietig.

‘Nee,’ zei de mier, ‘want we kunnen elkaar ook vergeten.’

‘Vergeten! Jou?!’, riep de eekhoorn.

‘Nou’, zei de mier. ‘Schreeuw maar niet zo hard.’

De eekhoorn legde zijn hoofd in zijn handen.

‘Ik zal jou nooit vergeten’, zei hij zacht.

‘Nou ja’, zei de mier. ‘Dat moeten we nog maar afwachten. Dag!’

En heel plotseling stapte hij de deur uit en liet zich langs de stam van de beuk naar beneden zakken.

De eekhoorn begon hem onmiddellijk te missen.

‘Mier,’ riep hij ‘ik mis je!’ Zijn stem kaatste heen en weer tussen de bomen.

‘Dat kan nu nog niet!’, zei de mier. ‘Ik ben nog niet eens weg!’

‘Maar toch is het zo!’, riep de eekhoorn.

‘Wacht nou toch even’, klonk de stem van de mier nog uit de verte.

De eekhoorn zuchtte en besloot te wachten.

Maar hij miste de mier steeds heviger.

Soms dacht hij even aan beukennotenmoes of aan de verjaardag van de tor, die avond, maar dan miste hij de mier weer.

’s Middags hield hij het niet langer uit en ging naar buiten.

Maar hij had nog geen drie stappen gedaan of hij kwam de mier tegen, moe, bezweet, maar tevreden.

‘Het klopt’, zei de mier. ‘Ik mis jou ook. En ik ben je niet vergeten.’

‘Zie je wel’, zei de eekhoorn.

‘Ja’, zei de mier.

En met hun armen om elkaars schouders liepen zij naar de rivier om naar het glinsteren van de golven te gaan kijken.

Waarnemen
en overdenken

Ja, maar ...

Het leven zit vol tegenstellingen. Je houdt bijvoorbeeld van rust, maar ook van gezelschap. Dat is dan soms moeilijk kiezen. Je vindt vrienden leuk en hebt plezier met hen. Je kunt hun je grootste geheimen toevertrouwen en praat graag met hen. Maar... als ze je tegenspreken, werken ze op je zenuwen. Soms vragen ze iets wat jij niet wilt geven.

Voer een gesprek aan de hand van de volgende stellingen naar aanleiding van de vraag: Wat is het beste: alleen zijn of met vrienden? Maak een keus uit de gegeven stellingen overeenkomstig de te besteden tijd.

Ik ben liever alleen, want ik hou van rust. Ja, maar ...

- kan rust niet vervelend worden? Hoe dan?
- is alleen zijn soms ook eng? Wanneer dan?
- ben je gemaakt om alleen te zijn?

Ik ben liever alleen, dan kan ik nadenken. Ja, maar ...

- denk je alleen met je eigen ideeën na of ook met die van anderen?
- kun je niet beter nadenken, als je aan anderen uitleg geeft wat je denkt?
- wie verbetert je, als je je vergist?

Samenzijn met vrienden is leuker, want dan kun je spelen. Ja, maar ...

- kun je niet spelen in je eentje?
- heb je alleen vrienden om te kunnen spelen?
- hoe gaat het, als je een spel van je vrienden verliest? Wil je dan nog graag bij hen zijn?

Ik ben liever alleen, want ik wil m'n speelgoed voor mezelf houden. Ja, maar ...

- deel je geen speelgoed met je vrienden?
- kun je gelukkig worden door te delen wat je hebt?
- speel je graag gezelschapsspelletjes in je eentje?

Ik ben liever bij m'n vrienden, want ik hou veel van hen. Ja, maar ...

- zou je willen dat al je vrienden bij jou thuis wonen?
- verander je vaak van vrienden?
- wat als je vrienden liever alleen willen zijn?
- als je vrienden niet doen wat jij wilt, hou je dan nog steeds van hen?

Ik ben graag bij mijn vrienden, want ik ben niet graag alleen. Ja, maar ...

- houd je van anderen, omdat ze je een veilig gevoel geven?
- maakt het dan niet uit wie je vrienden zijn, als ze maar bij je blijven?
- kun je je goed voelen bij anderen, als je niet lekker in je vel zit?

Misschien leidt het gesprek tot het volgende:

- Zeg ja tegen anderen, maar blijf jezelf
- Je hebt anderen nodig om te leven
- Anderen zijn anders dan jij, zoals jij anders bent dan zij
- Weet wat je van je vrienden verwacht, maar ook wat jij ze te bieden hebt

Begripsvorming

Een nieuw begin

Je hebt vast de ervaring gehad om ergens opnieuw te beginnen. In een nieuwe omgeving, met nieuwe, onbekende mensen in een onbekende situatie. Dan is het best even wennen om weer je plekje te vinden.

Luister naar het volgende verhaal van een moeder:

Wij zijn van de zomer van school veranderd.

Mijn oudste dochter kende al zes kinderen op de nieuwe school.

Mijn middelste dochter (5) kende op dat moment nog niemand. Ik vond dat best zielig.

Weg bij haar vriendinnen van de oude school.

Dus ik vraag haar: "Hoe vind je het dat je in een klas komt waar je niemand kent?"

Waarop zij zegt: "Dat zijn allemaal vrienden die ik nog niet heb ontmoet."

- Hoe ga jij met dergelijke veranderingen om?
- Hoe maak je nieuwe vrienden?
- Wat is dan belangrijk?

Soms stopt een vriendschap, omdat je elkaar niet meer ziet of omdat het niet meer "klikt".

- Hoe ervaar je dat?

Begripsvorming

Vriendschap in de wereld

Zoek op internet op het woord *vriendschap* en kijk wat voor initiatieven, ondernemingen, clubs, etc. er zijn bij dit woord worden gegeven.

Probeer daarbij steeds te achterhalen, waarom voor die naam is gekozen of bedenk zelf een mogelijke reden.

Maak er met PowerPoint een presentatie van.

- Wat zegt dit over vriendschap in de wereld om ons heen?

Begripsvorming

Vriendschap volgens ons

Onze Apostel heeft diverse malen geschreven over 'Ubuntu' in Weekbrieven. Zoek die Weekbrieven eens op in het historisch archief op het intranet van het ApGen. Gebruik de zoektermen Ubuntu, Weekbrieven, Riemers en Wiegman. Wat hebben zij hierover geschreven?

Het gaat om de Weekbrieven [22-2005](#), [15-2007](#), [01-2013](#)

Kijk en luister eens naar de volgende link <http://www.youtube.com/watch?v=ODQ4WiDsEBQ> waarin Nelson Mandela vertelt over de betekenis van Ubuntu. (Het is een video in het Engels. U kunt gebruikmaken van bijgaande vertaling).

Na het bekijken eerst peilen wat de kinderen hebben gezien. Naast de betekenis van zijn woorden, gaat het vooral om zijn uitstraling en de eenvoud van de presentatie van Mandela.

Daarna met elkaar de vertaling lezen en vervolgens nogmaals de video bekijken. Het is goed te vragen of ze meer hebben gezien dan de eerste keer.

Maak een collage van de woorden van de Apostel en Mandela.

Achtergrond voor de verzorger :

Op het internet is de volgende verklarende beschrijving te vinden over de betekenis van Ubuntu:

Ubuntu is het diepgewortelde mensbesef, dat wij allen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het is de van origine Zuid-Afrikaanse existentiële wijsheid, waarvan onze wereld van nu zoveel kan leren. De Ubuntu-geest 'ik ben, omdat wij zijn' (in plaats van onze westerse Descartes-overtuiging: 'ik denk dus ik besta') laat zich in beginsel eenvoudig vertalen naar onze organisaties en andere gemeenschappen van mensen. Het betekent dat het belang van teamspirit, onderling vertrouwen, respect en natuurlijk gezag, en gemeenschappelijk resultaat, belangrijker zijn dan maximaal eigenbelang. Het gaat om het bewustzijn van de innerlijke waardigheid in plaats van om arrogantie. Men probeert uit te stijgen boven het eigenbelang in plaats van dat de sterkste zijn macht probeert te laten gelden. En, mensen weten (weer) samen te vertrouwen op de kracht van de dialoog.

Vertaling interview Nelson Mandela

Nelson Mandela staat symbool van de vrijheid in Afrika en de wereld.
Een inspirerend voorbeeld van verdraagzaamheid en medemenselijkheid.

De Afrikaanse traditie van 'Ubuntu'.

Wat is Ubuntu? Het is een algemene waarheid. Het is een manier van leven.
Het onderbouwt het model van een open gemeenschap.

Interviewer: Vele mensen beschouwen u als een vertegenwoordiger van 'Ubuntu'.
Wat is naar uw inzicht de betekenis van Ubuntu?

Mandela: Vroeger, toen we jong waren, kon een reiziger in een dorp aankomen en hij hoefde dan niet te vragen om eten of drinken. Als de reiziger daar stopte, gaven de dorpingen eten en vermaakten hem. Dat is één aspect van Ubuntu. Maar Ubuntu heeft veel meer aspecten.

Respect,

hulpvaardigheid,

delen,

gemeenschap,

zorg,

vertrouwen,

onbaatzuchtigheid,

één woord kan zoveel betekenen,

dit is de geest van Ubuntu.

Mandela: Ubuntu betekent niet dat mensen niet zelf verantwoordelijk zijn. Daarom is er de vraag: "Ga je leven volgens de beginselen van Ubuntu en daarmee de gemeenschap rondom jou in staat te stellen zich te verbeteren?" Dit zijn de bepalende zaken in het leven. En als je daartoe in staat bent, dan doe je iets wat belangrijk is en gewaardeerd zal worden.

Begripsvorming

Jij en ik

Kinderkoorlied nr. 5 'Jij en ik'

Als ik ik ben en jij jij
en jij zegt ook tegen mij,
dat jij jij bent en ik ik,
heb jij jou en ik heb mij.

Als ik ik blijf en jij jij,
komt er ook niets nieuws meer bij.
Jij ziet jouw jou, ik mijn ik
en dan hebben wij nooit schik.

Maar ...
als ik ben omdat jij bent,
als ik jou en jij mij kent,
maak ik jou en daar komt bij:
maak jij, snap je, mij tot mij!

De tekst van dit 'Ubuntu-lied' is heel diepzinnig en de diepere laag kun je samen ontdekken.

- Wat betekent 'Ubuntu'?
- Waarom zou het een 'Ubuntu-lied' zijn?
- Wat zingen we eigenlijk?
- Wat betekent het voor jou?
- Kun je voorbeelden geven uit je eigen leven?
- Probeer het eens uit te beelden

Experimenteren

Blindvertrouwen

Verdeel de kring in tweetallen. De ene helft van de tweetallen gaat naar buiten, zij zijn straks geblinddoekt. De andere helft (blindengeleiders) stelt een parcours op met allerlei hindernissen (zonder gevaar!). Raak je of verstoor je een van de hindernissen, dan moet je opnieuw beginnen! Doel van het spel is zo snel mogelijk, maar meer nog zonder fouten het parcours te doorlopen.

Eén voor één brengt een blindengeleider zijn geblinddoekte partner naar binnen en brengt haar/hem naar het beginpunt van het parcours. De blindengeleider leidt de geblinddoekte door het parcours door het geven van aanwijzingen met de stem.

Je kunt het volgende paar laten beginnen, als het vorige paar klaar is. Je kunt ook (afhankelijk van de lengte van het parcours) de paren telkens na een minuut laten starten. Het wordt dan zaak je goed te concentreren op 'jouw' aanwijzingen.

Wissel de rollen in de paren en herhaal de gang met een aangepast parcours.

Evalueer het spel aan de hand van de volgende vragen:

- Hoe was het om te leiden?
- Hoe was het om geleid te worden?
- Wat deed jouw begeleider goed?
- Heb je je begeleiding goed afgestemd op de geblinddoekte?
- Wat heb je nodig om iemand te vertrouwen?

In balans zijn. Door elkaar te helpen, help je jezelf. Vriendschap kenmerkt zich door de wil om er gevraagd en ongevraagd voor elkaar te willen zijn.

Experimenteren

Op elkaar rekenen

Ga in paren met de rug tegen elkaar op de grond zitten en haak de armen ineen. Probeer nu op te staan zonder te grond aan te raken met de handen. Je kunt dit ook met z'n drieën of vieren doen.

Ga in paren tegenover elkaar staan en leg de handpalmen op elkaars schouder. Zet nu je voeten steeds een stapje naar achter en probeer zo ver mogelijk te komen. Steun op elkaar, maar raak de grond niet met je handen of knieën.

Evalueer het spel aan de hand van de volgende vragen:

- Hoe was het om deze oefening te doen?
- Wat helpt om deze oefening goed te doen?
- Hoe is het om op iemands hulp te rekenen?
- Hoe is het als anderen op jou rekenen?

Experimenteren

Dilemma's

Bedenk aan de hand van onderstaande dilemma's een korte improvisatie. Speel de improvisatie door het dilemma steeds van twee kanten te benaderen. Op je rechterschouder staat 'positief' (= harmonie) en op de linkerschouder 'negatief' (= conflict). Geef bij het spelen -door je hand op de linker- of rechterschouder te leggen- aan op welke wijze je reageert.

Bereid je als verzorger goed voor door jezelf in te leven in de dilemma's. Mocht improvisatie toch niet lukken, dan is een gesprek een goed alternatief.

- Je vriend(in) komt niet opdagen op jullie afspraak en laat ook niets van zich horen.
Wat doe je?
Aspect teleurstelling
- Je bent al jaren vriend(in) van elkaar. Je krijgt ergens woorden over, waardoor je vriend(in) je niet meer wil zien. Wat doe je?
Aspect strijd/afwijzing
- Je bent deel van een vriendengroep. Onderling rommelt het, omdat de een voor de ander (jijzelf wil dat ook) de baas of de populairste wil zijn. De vriendengroep dreigt uiteen te vallen. Wat zou je doen om de groep bijeen te houden? Of juist niet!
Aspect rivaliteit
- Je vriend(in) gaat de laatste tijd ook met een ander om. Daardoor krijg jij minder aandacht en dat maakt je jaloers. Hoe zou je het aanpakken om je vriend(in) te behouden? Hoe deel je vrienden?
Aspect delen van vrienden
- Je vrienden willen iets doen, waar je geen zin in hebt of waarvan je vindt, dat dat niet kan. Ze praten flink op je in om je over te halen mee te doen. Hoe stel jij je op?
Aspect groepsdruk

Evaluëren

Doelencheck

Kijk met elkaar terug op dit thema aan de hand van onderstaande vragen en op basis van de oorspronkelijke doelstellingen.

Vragen:

- Wat hebben we ontdekt?
- Zijn de doelstellingen behaald?
- Zijn er nog blinde vlekken of onduidelijkheden?

Doelstellingen thema 'Vriend zijn':

- Leren wat er nodig is voor vriendschap.
- Het ontdekken van verschillende aspecten en vormen van vriendschap.
- Ervaren dat je goed bent, zoals je bent en dat het ook geldt voor de ander.

Afsluiten

Video interview

Maak een video, waarin broeders, zusters en jonge mensen kort reageren op twee vragen over vriendschap. Deze werkvorm kan samen met de 12-15 kring worden uitgevoerd.

- Welke vragen zou je dan stellen?

Zorg dat je meerdere vragen voorhanden hebt, maar stel er hoogstens één of twee per persoon. Op die manier wordt het levendiger.

Zoek of organiseer een gelegenheid waarbij zoveel mogelijk kandidaten aanwezig zijn. Bijvoorbeeld tijdens het koffiedrinken na de dienst.

De video kan als afsluiting gepresenteerd worden in de gemeenschap. Wellicht tijdens de eredienst!

Er kan ook als afsluiting een brief geschreven worden aan de gemeenschap waarin we vertellen wat we gedaan en geleerd hebben.